

FRANJO ŽGEČ:

Še o „Pedagoškem Zborniku“.

(Odgovor na drugo kritiko.)

V odgovor na moje misli h kritiki »Pedagoškega Zbornika« za leto 1922, je podal g. Šega zanimiv pregled naslovov predavanj, ki jih je priredila na Jesenicah takozvana »Ljudska univerza«.

Sicer ne vem, na kak način sem izzval in kak smisel naj ima slično poročilo kot odgovor na moje misli kjer nisem ne izzival, ne napadal, temveč le konstatiral da je kritika prvič prepovršna in se bistva sploh ne dotakne, in drugič, da ni ta kritika samo mnenje g. Šega, ampak velikega dela učiteljstva, ki si želi le praktično uporabne duševne hrane, katera naj služi najhujšemu utilitarizmu. Da bi pisal kritik o tem utilitarizmu sam v kritiki tega ni nikdo trdil, ker bi kaj takega bilo pač nemogoče za logično mislečega človeka. Pač pa kaže to celoten duh kritike in tudi način kako je ocenil posamezne članke in kaj je od Zbornika zahteval.

Tudi ne vem, zakaj meša g. kritik dosledno »Akad. socialno-pedagoški krožek« z nekakim nejasnim pojmom »ljudske univerze«, ko je ta krožek vendar nekaj popolnoma drugega ima druge naloge, druge cilje in drug delokrog. Kakor je razvidno iz mojega članka o krožku v »Pedagoškem Zborniku« I. 1922., str. 62. ima krožek dvojno nalogo: 1. da skrbi za samovzgojo akademikov 2. da budi zanimanje za socialno - etično vzgojo ljudstva. Njegov delokrog je torej precej natančno začetan in normalno bi bilo nerazumljivo, da bi kdo, ki je čital poročilo o delovanju krožka bodisi v »Zborniku« ali v »Pučki Prosvjeti«, mogel istovetiti krožek s kakršnokoli »ljudsko univerzo«. Na ta način si g. kritik že vnaprej zapira pot do razumevanja vsega, kar je krožek delal tekom dveh zadnjih let in tudi do razumevanja smernic, ki jih je zavzel pri svojem delu. Tako se zbudi v človeku rahel sum da kritik sploh članka v Zborniku čital ni ker bi sicer moral tudi videti, da je precej različen od poročila v »Pučki Prosvjeti«. Zato je tudi neupravičeno, imenovati Zbornikovo poročilo »ponatis«.

Vendar pa se mi zdi poročilo o delu takozvane »Ljudske univerze na Jesenicah ali na Savi« zelo važno, in sicer važno ravno za iskanje tistih »smernic« za vzgojo industrijskega proletarijata in kmečkega prebivalstva, ki se jim g. Šega posmehuje. V prizadevanju ki ga jemlje v misel poročilo, je zakopano mnogo požrtvovalnega dela, katero lahko služi za glasen opomin in zgled vsem onim ki zanikajo možnost izvenšolskega izobraževalnega dela med najširšimi plastmi našega naroda. Istotako priča o požrtvovalnosti nadaljevalna (obrtna) šola, o kateri poroča g. kritik.

Jaz bi si želel le še podrobnejšega poročila o delovanju samem o težkočah in ovirah ki sta jih imela organizatorja

Toliko v splošnem. Ob sklepu šolskega leta se priredi dalj časa trajajoča razstava vseh izdelkov na deški meščanski šoli v Mariboru. Kdor bo imel priliko jo bode gotovo ogledal. Najbrže bode ž njo tako presenečen, kakor je bila presenečena ameriška gđc. Schönberger, organizatorica »Podmladka Rdečega križa« v naši državi, ko se je nedavno mudila v Mariboru in ogledala našo delavnico in izdelke.

S prihodnjim šolskim letom namerava večina udeležencev odpreti vsak na svoji šoli podobno delavnico za rokotvorni pouk. In tako se bode kroz šir in širil vedno bolj zlasti če bodo merodajni faktorji razumevali to važno nalogo in jo tudi materialno podpirali.

Še nekaj!

Ali ne bi bilo umestno, da bi se izdelki te delavnice razstavili o priliki državne skupščine UJU v Ljubljani? Mislim, da bi moralni dobriček daleč nadkrilil gnotne žrtve.

Hren.

Podmladek Rdečega križa v šolski veži.

(Konec.)

In nazadnje, program! Vzemimo, usmišljeni Samaritan sede na šolski prag

pri svojem delu, n o načinu, kako sta jih premagala. Slične težkoče čakajo namreč vsakogar, ki hoče resno delovati med narodom. Tudi bi rad poznal vodilne dejse in misli, ki so preprežale vse delovanje tisto, kar spremeni navadna nesistematična predavanja v organično celoto ter jim da tako vsebno, da res za služilo ime ljudske visoke šole ali če že hočete »ljudske univerze«. Poznal bi rad nadalje uspehe in eventualna razočaranja, k sta jih imela pri svojem delu, odziv delavstva na njuno delovanje itd. Za vsakogar ki hoče vršiti zobraževalno in vzgojno delo med narodom je vse to neprecenljiva vrednost.

Sploh nam bodo vse take izkušnje dragocen zaklad, če bomo hoteli začeti z resnim izobraževalnim in vzgojnim delom v velikem obsegu med najširšimi plastmi našega naroda. Obvarovale nas bodo mnogih zablod ter nam omogočile ustvarjanje vedno boljših in popolnejših oblik na polju ljudskega vzgojstva. Kakor se zida palača na ta način, da se polaga opeka na opeko, tako so tudi vse empirične vede plod dela mnogih ljudi in resnih raziskavanih. Izkušnja k izkušnji pripomore da se razvija in napreduje tudi pedagogija. Ni treba vsakemu organizatorju trajati energije za napake, ki so jih že drugi delali in jih spoznali za napake. To energijo lahko porabi za pozitivno delo ustvarjanja in ne za skanje tistih poti, ki so jih našli in eventualno že prešli drugi.

Gotovo je, da na vzgojnem polju ne moremo najti končnih popolnih oblik, ki bi veljale brezpogojno za vse čase in krajevne okoliščine. Kakor se vse kulturno in družabno življenje neprestano razvija ter spreminja, tako se mora spreminjati tudi vzgojstvo ter se prilagati vsakokratni stopnji razvoja in vsakokratnim potrebam življenja. Velik del prizadevanja na vzgojnem področju je tako nujno posvečen iskanju novih, boljših in popolnejših oblik novih poti in novih smernic za vzgojo, ki bi naj bile v popolnem skladu s potrebami, kakor jih stavi človeku stopnja razvoja, do katere se je povzpel.

G. Šega se sicer posmehuje naivni mladosti v svoji očetovski vlogi in tudi iskanju novih smernic za vzgojo. Vendar na mora priznati, da je v zadnjih desetletjih napravil ves razvoj tako ogromen korak naprej, kakor jih sicer ne morejo izkazati cela stoletja. Svetovna vojna in povojna kriza sta pravcati skok v vse-spolšnem razvoju. Tako prinaša današnja doba človeku povsem nove naloge, ki jih je prejel le malokdo slutil. Za te naloge pa mora človeka pripravljati ravno vzgoja, katera se zato ima prilagoditi času. Ali ni torej povsem razumljivo da iščejo vsi tisti, ki vidijo ta razvoj in ki vidijo tudi nove naloge, v vzgoji novih smernic katerih doba pred par desetletji ki se na njo samozavestno sklicuje g. kritik še ni mogla poznati?

Kdor pa je ta silni razvoj prezrl in prespal to dobo, kdor ne vidi in ne čuti novega časa temu se seveda tudi o potrebnih potih in novih smernicah ne more niti sanjati. Ostal bo tudi zanaprej pri

ter pripoveduje otrokom povesti o življenju onkraj morja, o otrokih v raznih deželah, o stvarih, ki jih otroci lahko sami izvrše da pomagajo drugim. Kaj potem? Ali boš rekel da tu ni programa?

Toda ravno ta program nudi tudi Podmladek Rdečega križa. V njem vlada duh pomoči in upanja, navajajo se sredstva, da se naučiš natančnosti in spretnosti, pripravnih za silo toda predvsem obsega program delavnosti, ki služi kot laboratorij v katerem se morejo otroci naučiti ne samo, kaj je treba storiti, temveč tudi, kako je treba storiti in zakaj je treba tako storiti. Ne nudi teorijskega programa nikakor ne! Pripoveduje le kaj in kako delajo druge šole in kaj so že naredile. Ne nudi samo enega programa, temveč ih navaia mnogo. Njegovo delovanje ne uči mladine samo praktičnih stvari, kakor šivanja ročnih del in dr., temveč tudi v državljanski vzgoji, v zemljišišu računstvu in knjigovodstvu.

Predvsem pa uči etiko in moralo. Na zborovanju za moralno vzgojo v Ženevi sem imel v preteklem poletju priliko, da sem razlagal učiteljem vsega sveta kako je Podmladek Rdečega križa pravcata delavnica za moralo. Prifrdili so, da so ti nauki brez delavnice prečesto padli na kamenita tla ter niso obradili sadu. Moralno vzgojo je treba napraviti praktično do tega zaključka je pri-

svih zastarelih in današnjim potrebam ne več odgovarajočih metodah ter bo smatral nesistematična predavanja z bleščečim naslovom »ljudske univerze« za največji blagoslov, ki ga je lahko deležno naše delavstvo in kmečko prebivalstvo. Seveda lahko imenuje potem tudi nesistematična predavanja za »najpopolnejšo« ljudsko univerzo. Drugo vprašanje pa je, kako dolgo bodo zadovoljne s tako duševno hrano in s tako vzgojo najširše plasti naroda same, ki pač potrebujejo globlje in resnejše izobrazbe.

Današnja doba zahteva drugih načinov izobraževanja najširših plasti za katere moramo šele iskati novih smernic v strukturi današnje družbe in duševnosti (mentalnosti), v stopnji kulturnega razvoja, v načinu proizvodnje, v kompliciranem sodobnem življenju, v značaju našega naroda, posameznih plasti našega naroda, našega človeka itd. Kdor se tako važnemu delu posmehuje, se sam obsoja.

Pred par dnevi sem prejel od delavoljnega mladega učitelja, ki ga sicer niti ne poznam osebno, pismo katero jasno izpričuje novega duha med mlajšim učiteljstvom. Česar ne morejo ali nočejo videti starejši, to opažajo mlajši učitelji, ki uvidevajo pomen iskanja novih smernic za našo pedagogiko ki se je doslej slepo dala voditi od vzorov, kateri so se rodili iz potreb, iz duševnosti in iz značaja nam tujih narodov. Tega pisma ki je prepojeno s svežim duhom sem bil vesel kakor jutranje zarje, ker mi dokazuje da se tudi med učiteljstvom svita in da se zlasti mlajši zavedajo, kako težke probleme in naloge bo morala rešiti pedagogika sploh in zlasti še naša. Oni hočejo pomagati pri iskanju novih poti in novih smernic kar prezirajo in celo zasmehujejo drugi; ker so ti mladi produkt današnje dobe, zato doživljajo vso njeno težo i v svojem delovanju i v svojem življenju. Oni so kvas, ki bo prekrasil naše vzgojstvo kajti tudi oni so še delci tiste »ljube naivne mladosti« ki jo smeši g. kritik. Še vedno je bila mladina spiritus agens vsakega novega pokreta, novega duha in novega dela in upajmo da bo tudi sedaj. K mladini pristevamo seveda tudi vse one, ki so vzlic svojim letom mladi in čili po duhu ki čutijo potrebo po novih potih in novih smernicah pri vzgoji; in takih ni malo. Zato je nekoliko neprevidno, metati tej »ljubi naivni mladosti« rokavico v obraz, ki poziva na boj!

Že iz dosedanega izvajanja jasno sledi da težnje po trdnih smernicah in novih potih kojih potrebo čuti gotovo vse res »napredno« učiteljstvo brez ozira na svetovni nazor in na politično prepričanje, pač ne morejo udušiti slični posmehi in vzkliki o naivni mladosti, kakor to skuša g. kritik. Seveda je drugo vprašanje, ali je »krožek« sam v stanu in upravičen dajati te smernice ali je tega v stanu tudi sama akademska pedagogika! Ne, gotovo ne! Te pravice pa si krožek tudi nikdar la-

šlo na kongresu 600 učiteljev. In najboljše na vsej stvari je, da niti en del programa Rdečega križa ni okorel ali neizpremenljiv. V resnici je to, kar vi želite napraviti iz njega seveda dotlej, dokler delujete po njegovih načelih, ta pa so tako enostavna in spošna, da se dajo na mnoge načine prilagoditi. Vi sami lahko izbirate; mogoče izvršite, kar ste že davno želeli storiti a niste mogli jasno videti zaradi šolskih predpisov, krajevnega odpora ali ker niste poznali poti po kateri vam je hoditi. Podmladek Rdečega križa je ključ, ki odpira mnoga vrata, i. je glas piščali ki gane mnoga srca. Vaš je da ga iščete ter greste z njim.

Smemo vstopiti? Ali dovolite, da vam pomagamo da nudimo otrokom v vašem imenu priliko, da se priuče najvišjim državljskim pravom po praktični poti dela in smotrenosti in z najboljšimi sredstvi ki jih je prineslo življenje temu problemu? Hkratu o'ajšate sami sebi stanovske težave s tem, da spravite raznoličnost in nove pobude v razredno delo obenem na pomorete nekoliko tudi naši izmučeni dobi ako dopustite da ji pokaže Podmladek Rdečega križa pot k miru in k dobri svetovisemski novici: »Mir ljudem na zemlji!«

stili ni insio lastiti noče. On hoče le po svoje sodelovati in pomagati da res najdemo smernice ki bi nas vodile iz obupnega položaja, kamor je zabredla vsa kulturna Evropa in tudi naš narod. Roko v roki hoče hoditi z resnimi praktičnimi delavci in vzgojitelji ilm pomagati, a tudi sam uživati njihovo pomoč. Mlajše učiteljstvo bo brez dvoma rado sodelovalo in se vzajemno tudi posluževalo pomoči, kakor že sedaj kažejo znaki. S tem pa smo zavzeli najboljšo smer ki jo sploh moremo zavzeti pri reševanju problemov sodobne pedagogike.

Želel bi, da se o teh problemih izreče tudi drugo, zlasti mlajše učiteljstvo, ker so ti problemi vitalnega pomena za našo samobitno pedagogiko in za ves razvoj našega naroda. Ker smo že vprašanje načeli bi bilo dobro da ga skušamo tudi rešiti, seveda povsem stvarno in mirno, kakor se to spodobi za resne raziskovalce problemov današnje dobe in nalog ki jih nalaga ta doba današnji pedagogiki. Če se razvije stvarna diskusija, bo to velik korak naprej ki bo imel važne posledice za nadaljnje delo na vzgojnem polju. Vabim pa samo iskrene delavce ki im je le za dejstva in za izboljšanje našega vzgojstva kateri hočejo pomagati pri vzgoji najširših plasti našega naroda.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Koncert »mešnega udruženja Ferijalnega Saveza« v Ljubljani. V ponedeljek, dne 4. t. m. smo imeli v dvorani »Filharmonične družbe« lep glasbeni užitek. Na koncertu je nastopil mešani pevski zbor ljubljanskih učiteljskih pod vodstvom svojega učitelja in skladatelja prof. Emila Adamiča. Od lanskega leta je pevski zbor pokazal vsekako lep napredek. Z vso sigurnostjo je na pamet zapel vse pesmi; mladi svežji glasovi so prav dobro izvežbani v izgovoru in v dinami. Krasen pevski naraščaj! — Gimmazijski osmošolec, g. Tomec je ob svojem prvem javnem nastopu zapel tri pesmi v baritonski partiji. Ima sicer še neobdelan glasoven material, ki pa zna ob marljivem vežbanju postati lep, mehak bariton. — Pianistka, gđc. Orlova ima prikupljiv nastop; s čutečo dušo nam je gladko zagrata Čajkovskega »Nocturno« in Dvořakov »Valček v A-durus«. Tudi kot spremljevalka na klavirju se je vrlo dobro izkazala. — Konservatoristka, gđc. Avsenikova, je v treh samosnevihi pokazala dobro izučeno mezo-sopran. Vsi solisti in pevski zbor so želji za lena izvajanja živahen aplavz med občinstvom posebno radodarno v navdušujočem odobravanju in bilo dijaštvo na stojišču in galeriji. Solistom so bili poklonjeni lepi šopki cvetja. Obisk je bil na stojišču prav dober, le sedeži so bili oddani komaj do polovice. Dobrodelna ta prireditev bi pač zaslužila večje zanimanje od strani glasbojubnega ljubljanskega občinstva!

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t Polovična vožnja in popust pri prevozu razstavnih predmetov po železnici. Ministrstvo Saobračaja v Beogradu je dovolilo obiskovalcem »Industrijsko-obrtno vzorčne izložbe« v Mariboru 50% popusta na železniških progah naše kraljevine ter 50% popusta pri prevozu razstavnih predmetov. Vsled tega bode omogočeno vsakomur, da se te razstave udeleži bodisi kakor razstavljalec ali pa kot obiskovalec. — Vse informacije glede razstave daje uprava razstave v Mariboru, Aleksandrova cesta 22, kamor se je obračati pismeno, osebno ali telefonično. (Telefon interurban 325).

Učiteljski pravnik.

—§ Potnine ekskurendnih učiteljev, veroučiteljev in učiteljic ženskih ročnih del. Višji šolski svet, Štev. 5720. V Ljubljani 31. maja 1923. Razglas. Glasom odloka pokrajinske uprave za Slovenijo, odd. za prosveto in vere z dne 19. maja 1923 št. 1940 je ministrski svet s sklepom dne 7. marca 1923, D. R. št. 27.985, dovolil kredit za potnine ekskurendnih učiteljev, veroučiteljev in učiteljic ženskih ročnih del za čas od 1. julija 1922 do 30. junija 1923. Da bo mogel višji šolski svet potnine za označeni čas nakazati, naj prizadete učne osebe takoj predložijo izkaze dejanskih potov od 1. julija 1922 do 30. junija 1923. Izkazi morajo imeti naslednje podatke: